

Leiðrétting á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2004/38/EB frá 29. apríl 2004

2014/EES/54/95

um rétt borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra til frjálsrar farar og dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna, um breytingu á reglugerð (EBE) nr. 1612/68 og niðurfellingu tilskipana 64/221/EBE, 68/360/EBE, 72/194/EBE, 73/148/EBE, 75/34/EBE, 75/35/EBE, 90/364/EBE, 90/365/EBE og 93/96/EBE

(Stjórnartíðindi Evrópusambandsins L 158 frá 30. apríl 2004)

Tilskipun 2004/38/EB verði svohljóðandi:

TILSKIPUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS 2004/38/EB

frá 29. apríl 2004

um rétt borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra til frjálsrar farar og dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna, um breytingu á reglugerð (EBE) nr. 1612/68 og niðurfellingu tilskipana 64/221/EBE, 68/360/EBE, 72/194/EBE, 73/148/EBE, 75/34/EBE, 75/35/EBE, 90/364/EBE, 90/365/EBE og 93/96/EBE (*)

EVROPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS HAFA,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 12., 18., 40., 44. og 52. gr.,

með hliðsjón af tillögu framkvæmdastjórnarinnar ⁽¹⁾,með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndar Evrópubandalaganna ⁽²⁾,með hliðsjón af álitum svæðanefndarinnar ⁽³⁾),í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 251. gr. sáttmálans ⁽⁴⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

- 1) Ríkisborgararéttur í Sambandinu veitir sérhverjum borgara Sambandsins grundvallarrétt og einstaklingsbundinn rétt til frjálsrar farar og dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna, sbr. þó þær takmarkanir og skilyrði sem mælt er fyrir um í sáttmálanum og þær ráðstafanir sem gerðar eru til að framfylgja honum.
- 2) Frjáls för fólks er á meðal grundvallarréttinda innri markaðarins, sem myndar svæði án innri landamæra þar sem frelsi er tryggt í samræmi við ákvæði sáttmálans.

- 3) Ríkisborgararéttur í Sambandinu skal vera grundvöllur frjálsrar farar og dvalar ríkisborgara í aðildarríkjunum. Því er nauðsynlegt að kerfisbinda og endurskoða gildandi gerninga Bandalagsins sem taka ýmist til launþega, sjálfstætt starfandi einstaklinga eða námsmanna og annarra einstaklinga utan vinnumarkaðar, til að einfalda og efla rétt allra borgara Sambandsins til frjálsrar farar og dvalar.

- 4) Með það fyrir augum að bæta úr þessari sundurliðuðu og brotakerndu nálgun á réttinum til frjálsrar farar og dvalar eftir hópum og greiða fyrir nýtingu þessa réttar er þörf á einni lagagerð er breyti reglugerð ráðsins (EBE) nr. 1612/68 frá 15. október 1968 um frelsi launþega til flutninga innan Bandalagsins ⁽⁵⁾ og felli niður eftirfarandi gerðir: tilskipun ráðsins 68/360/EBE frá 15. október 1968 um afnám takmarkana á flutningum og búsetu innan Bandalagsins gagnvart launþegum aðildarríkjanna og fjölskyldum þeirra ⁽⁶⁾, tilskipun ráðsins 73/148/EBE frá 21. maí 1973 um afnám hafta á flutningum og búsetu innan Bandalagsins gagnvart ríkisborgurum aðildarríkja að því er varðar staðfestu og þjónustustarfsemi ⁽⁷⁾, tilskipun ráðsins 90/364/EBE frá 28. júní 1990 um búseturétt ⁽⁸⁾, tilskipun ráðsins 90/365/EBE frá 28. júní 1990 um búseturétt launþega og sjálfstætt starfandi einstaklinga sem hafa látið af störfum ⁽⁹⁾ og tilskipun ráðsins 93/96/EBE frá 29. október 1993 um búseturétt námsmanna ⁽¹⁰⁾.

(*) Þessi EB-gerð birtist í Stjtið. ESB L 158, 30.4.2004, bls. 77. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 158/2007 frá 7. desember 2007 um breytingu á V. viðauka (Frelsi launþega til flutninga) og VIII. viðauka (Staðfesturéttur) við EES-samninginn, sjá *EES-viðbætur við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* nr. 26, 8.5.2008, bls. 17.

⁽¹⁾ Stjtið. EB C 270 E, 25.9.2001, bls. 150.

⁽²⁾ Stjtið. EB C 149, 21.6.2002, bls. 46.

⁽³⁾ Stjtið. EB C 192, 12.8.2002, bls. 17.

⁽⁴⁾ Álit Evrópuþingsins frá 11. febrúar 2003 (Stjtið. EB C 43 E, 19.2.2004, bls. 42), sameiginleg afstaða ráðsins frá 5. desember 2003 (Stjtið. ESB C 54 E, 2.3.2004, bls. 12) og afstaða Evrópuþingsins frá 10. mars 2004 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum ESB).

⁽⁵⁾ Stjtið. EB L 257, 19.10.1968, bls. 2. Reglugerðinni var síðast breytt með reglugerð (EBE) nr. 2434/92 (Stjtið. ESB L 245, 26.8.1992, bls. 1).

⁽⁶⁾ Stjtið. EB L 257, 19.10.1968, bls. 13. Tilskipuninni var síðast breytt með aðildarlögunum frá 2003.

⁽⁷⁾ Stjtið. EB L 172, 28.6.1973, bls. 14.

⁽⁸⁾ Stjtið. EB L 180, 13.7.1990, bls. 26.

⁽⁹⁾ Stjtið. EB L 180, 13.7.1990, bls. 28.

⁽¹⁰⁾ Stjtið. EB L 317, 18.12.1993, bls. 59.

- 5) Til að allir borgarar Sambandsins geti nýtt rétt sinn til frjálstrar farar og dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna samkvæmt hlutlægum skilyrðum sem tryggja frjálstræði og reisu verður einnig að veita aðstandendum þeirra þennan rétt án tillits til ríkisfangs þeirra. Í þessari tilskipun skal skilgreiningin á „aðstandanda“ einnig ná til samvistarmaka ef lítið er svo á í lögum gístiaðildarríkisins að staðfest samvist jafngildi hjónabandi.
- 6) Til að viðhalda einingu fjölskyldunnar í víðari skilningi, og með fyrirvara um bann við mismunun á grundvelli ríkisfangs, skal gístiaðildarríkið kanna, á grundvelli eigin löggjafar, stöðu þeirra einstaklinga sem falla ekki undir skilgreiningu á aðstandendum samkvæmt þessari tilskipun og njóta því ekki sjálfkrafa réttar til komu og dvalar í gístiaðildarríkinu, með það fyrir augum að ákvarða hvort hægt sé að veita þeim einstaklingum leyfi til komu og dvalar, og skal þá tekið tillit til tengsla þeirra við borgara Sambandsins eða annarra aðstæðna, t.d. þess hvort þeir séu háðir borgara Sambandsins fjárhagslega eða við daglegar athafnir.
- 7) Formsatriði í tengslum við frjálsa för borgara Sambandsins á yfirráðasvæði aðildarríkja skulu skýrt skilgreind, sbr. þó gildandi ákvæði um landamærastjórn í ríkjunum.
- 8) Með það fyrir augum að greiða fyrir frjálsri för aðstandenda, sem eru ekki ríkisborgarar í aðildarríki, skulu þeir sem þegar hafa fengið dvalarskírteini vera undanþegnir kröfunni um komuáritun í skilningi reglugerðar ráðsins (EB) nr. 539/2001 frá 15. mars 2001 þar sem talin eru upp þriðju lönd þar sem ríkisborgarar verða að hafa vegabréfsáritun til að fara yfir ytri landamæri aðildarríkjanna og þriðju lönd þar sem ríkisborgararnir eru undanþegnir þeirri kvöð⁽¹⁾ eða, þegar við á, í skilningi gildandi landslaga.
- 9) Borgarar Sambandsins skulu hafa rétt til dvalar í gístiaðildarríkinu í allt að þrjá mánuði án þess að uppfylla önnur skilyrði eða formsatriði en þau að vera handhafar gilds kennivottorðs eða vegabréfs, sbr. þó hagstæðari meðferð fólks í atvinnuleit sem er viðurkennd samkvæmt dómaframkvæmd Dómstólsins.
- 10) Einstaklingar sem nýta dvalarrétt sinn skulu þó ekki verða ósanngjörn byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístiaðildarríkinu á fyrsta dvalartímabili. Þess vegna skal réttur borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra til dvalar í lengri tíma en þrjá mánuði vera háður skilyrðum.
- 11) Grundvallarréttur og persónubundinn réttur borgara Sambandsins til dvalar í öðru aðildarríki byggir beint á sáttmálanum og er hann ekki háður því að þeir uppfylli kröfur sem eru stjórnsýslulegs eðlis.
- 12) Ef dvalartími borgara Sambandsins er lengri en þrjú mánuðir skulu aðildarríkin geta krafist þess að þeir skrái sig hjá lögbærum yfirvöldum á dvalarstað og fái því til sönnunar skráningarvottorð sem gefið er út í þessu skyni.
- 13) Krafan um dvalarskírteini skal takmarkast við aðstandendur borgara Sambandsins, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, vegna dvalartímabila sem eru lengri en þrjú mánuðir.
- 14) Fylgiskjöl, sem lögbær yfirvöld krefjast vegna útgáfu skráningarvottorðs eða dvalarskírteinis, skulu vera ítarlega tilgreind til að komast hjá því að ólík stjórnsýslufrákvæmd eða túlkunir standi að þarflausu í vegi fyrir því að borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra geti nýtt dvalarrétt sinn.
- 15) Aðstandendur skulu njóta verndar að lögum við andlát borgara Sambandsins, skilnað, ógildingu hjónabands eða slit staðfestrar samvistar. Að teknu tilhlýðilegu tilliti til fjölskyldulífs og mannlegrar reisu og við sérstakar aðstæður til verndar gegn misnotkun skal því gera ráðstafanir til að tryggja að við slíkar aðstæður haldi þeir aðstandendur, sem dvelja þegar á yfirráðasvæði gístiaðildarríkis, dvalarrétti sínum á persónubundnum grundvelli eingöngu.
- 16) Svo lengi sem einstaklingar með dvalarrétt eru ekki ósanngjörn byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístiaðildarríkinu skal þeim ekki vísað brott. Brottvisun skal því ekki vera sjálfkrafa afleiðing þess að leitað sé til kerfis félagslegrar aðstoðar. Við mat á því hvort bótaþegi sé orðinn ósanngjörn byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístiaðildarríki og hvort það skuli varða brottvisun skal gístiaðildarríkið kanna hvort um er að ræða tímabundna erfiðleika og taka tillit til þess hve lengi viðkomandi hefur dvalið í landinu, til persónulegra aðstæðna og þess hve mikla aðstoð hann hefur þegið. Ekki skal undir neinum kringumstæðum beita brottvisun gagnvart launþegum, sjálfstætt starfandi einstaklingum eða fólki í atvinnuleit samkvæmt skilgreiningu Dómstólsins, nema það sé gert á grundvelli allsherjarreglu eða almannaöryggis.

(¹) Stjótið. EB L 81, 21.3.2001, bls. 1. Reglugerðinni var síðast breytt með reglugerð (EB) nr. 453/2003 (Stjótið. ESB L 69, 13.3.2003, bls. 10).

- 17) Réttur borgara Sambandsins, sem hafa kosið að setjast að til frambúðar í gístiaðildarríki, til ótímabundinnar dvalar (varanlegrar búsetu) myndi efla vitund fólks um ríkisborgararétt í Sambandinu og er lykilþáttur í því að stuðla að félagslegri samheldni, sem er eitt af grundvallarmarkmiðum Sambandsins. Því er rétt að mæla fyrir um rétt til ótímabundinnar dvalar fyrir alla borgara Sambandsins og aðstandendur þeirra sem hafa dvalið í gístiaðildarríki í samræmi við þau skilyrði sem mælt er fyrir um í þessari tilskipun samfleytt í fimm ár án þess að gripið hafi verið til ráðstafana til brottvísunar þeirra.
- 18) Til að réttur til ótímabundinnar dvalar geti orðið raunverulegt tæki til aðlögunar að samfélagi gístiaðildarríkisins þar sem borgari Sambandsins dvelst skal slíkur réttur ekki vera háður neinum skilyrðum eftir að hann hefur einu sinni verið veittur.
- 19) Viðhalda skal tilteknum sérkjörum borgara Sambandsins, sem eru launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar, og aðstandenda þeirra, sem geta gert þessum einstaklingum kleift að öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar áður en þeir hafa verið fimm ár í gístiaðildarríkinu, þar eð þau teljast áunnin réttindi sem veitt eru samkvæmt reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EBE) nr. 1251/70 frá 29. júní 1970 um rétt launþega til að dveljast áfram á yfirráðasvæði aðildarríkis eftir að hafa gegnt starfi í því ríki⁽¹⁾ og tilskipun ráðsins 75/34/EBE frá 17. desember 1974 um rétt ríkisborgara aðildarríkis til að dveljast áfram á yfirráðasvæði annars aðildarríkis eftir að hafa starfað þar sjálfstætt⁽²⁾.
- 20) Í samræmi við bann við mismunun á grundvelli ríkisfangs skulu allir borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra, sem dvelja í aðildarríki á grundvelli þessarar reglugerðar, njóta jafnrar meðferðar í því aðildarríki á við innlenda aðila á sviðum sem falla undir sáttmálann, sbr. þó sértæk ákvæði sem skýrt er kveðið á um í sáttmálanum og afleiddri löggjöf.
- 21) Gístiaðildarríkið skal þó ráða því hvort það veitir öðrum borgurum Sambandsins en þeim sem eru launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar eða sem halda stöðu sinni sem slíkir eða aðstandendum þeirra félagslega aðstoð fyrstu þrjú mánuði dvalarinnar, eða lengur þegar um er að ræða fólk í atvinnuleit, eða framfærsluástoð vegna náms, þ.m.t. starfsnám, áður en þeir öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar.
- 22) Samkvæmt sáttmálanum má takmarka réttinn til frjálsrar farar og dvalar á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu [áður almannaheilbrigðis]. Til að tryggja nákvæmari skilgreiningu á aðstæðum og réttarfarsreglum sem heimila að synja megi borgurum Sambandsins og aðstandendum þeirra um leyfi til komu inn í land eða vísa þeim brott skal þessi tilskipun koma í stað tilskipunar ráðsins 64/221/EBE frá 25. febrúar 1964 um samræmingu á sérstökum ráðstöfunum er varða flutninga og búsetu erlendra ríkisborgara og réttlættar eru með skírskotun til allsherjarreglu, almannaöryggis og almannaheilbrigðis⁽³⁾.
- 23) Brottvísun borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra á grundvelli allsherjarreglu eða almannaöryggis er ráðstöfun sem getur skaðað einstaklinga alvarlega sem hafa raunverulega aðlagast samfélagi gístiaðildarríkisins með því að nýta sér þau réttindi og það frelsi sem þeim er veitt með sáttmálanum. Því ber að takmarka umfang slíkra ráðstafana í samræmi við meðalhófsregluna svo að tekið sé tillit til þess hversu vel viðkomandi einstaklingar hafa aðlagast samfélaginu, hve lengi þeir hafa dvalið í gístiaðildarríkinu, aldurs þeirra, heilsufars, fjölskyldu- og fjárhagsaðstæðna og tengsla þeirra við upprunalandið.
- 24) Því betur sem borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra hafa aðlagast samfélagi gístiaðildarríkisins, þeim mun meiri skal vernd þeirra vera gagnvart brottvísun. Aðeins í undantekningartilvikum, þar sem brýnar ástæður er varða almannaöryggi eru fyrir hendi, skal gripið til brottvísunarráðstöfunar gagnvart borgurum Sambandsins sem hafa dvalist í mörg ár á yfirráðasvæði gístiaðildarríkis, einkum ef þeir eru fæddir þar og hafa dvalið þar alla sína ævi. Á sama hátt skal einungis í undantekningartilvikum heimilt að vísa brott ólöggráða börnum, til að vernda tengsl þeirra við fjölskyldu sína, í samræmi við samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins frá 20. nóvember 1989.
- 25) Einnig skal tilgreina nákvæmlega réttarfarsreglur til að tryggja víðtæka vernd réttinda borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra sé þeim synjað um leyfi til komu eða dvalar í öðru aðildarríki, og einnig til að tryggja að virt sé meginreglan um að sérhver aðgerð yfirvalda skuli vera vel rökstudd.
- 26) Í öllum tilvikum skulu borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra, sem hefur verið synjað um heimild til komu eða dvalar í öðru aðildarríki, eiga rétt á að skjóta máli sínu til dómstóla.

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 142, 30.6.1970, bls. 24.

⁽²⁾ Stjtið. EB L 14, 20.1.1975, bls. 10.

⁽³⁾ Stjtið. EB 56, 4.4.1964, bls. 850. Tilskipuninni var síðast breytt með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 75/35/EBE (Stjtið. EB 14, 20.1.1975, bls. 14).

- 27) Í samræmi við dómaframkvæmd Dómstólsins, sem bannar aðildarríkjum að taka ákvarðanir um að útiloka einstaklinga, sem þessi tilskipun tekur til, frá yfirráðasvæði sínu fyrir lífstíð, er rétt að staðfesta að borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra, sem hafa verið útilokaðir frá yfirráðasvæði aðildarríkis, eiga rétt á því að leggja fram nýja umsókn að hæfilega löngum tíma liðnum og í öllum tilvikum þegar þrjú ár eru liðin frá endanlegu endurkomubanni (e. exclusion order).
- 28) Til að vinna gegn misnotkun réttinda og svikum, einkum málamyndahjúskap eða öðrum tengslum sem stofnað er til í þeim tilgangi einum að öðlast rétt til frjálsrar farar og dvalar, skulu aðildarríkin eiga möguleika á því að gera nauðsynlegar ráðstafanir.
- 29) Þessi tilskipun skal ekki hafa áhrif á ákvæði aðildarríkjanna sem eru hagstæðari.
- 30) Með það fyrir augum að rannsaka hvernig auðvelda megi frekar nýtingu réttarins til frjálsrar farar og dvalar skal framkvæmdastjórnin gera skýrslu þar sem möguleikinn á því að leggja fram nauðsynlegar tillögur í því skyni er metinn, einkum að því er varðar framlengingu dvalartímabils án skilyrða.
- 31) Í þessari tilskipun er tekið tillit til þeirra grundvallarréttinda og þeim meginreglum fylgt sem einkum eru viðurkenndar í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi. Í samræmi við bann sáttmálans við mismunun skulu aðildarríkin koma þessari tilskipun til framkvæmda án þess að mismuna þeim, sem njóta góðs af henni, t.d. á grundvelli kynferðis, kynþáttar, litarháttar, þjóðernis eða félagslegs uppruna, erfðaeinkenna, tungumáls, trúar sinnar eða sannfæringar, stjórn mála-sköðana eða annarra sköðana, þess að tilheyra þjóðernisminnihluta, eigna, fæðingar, fötlunar, aldurs eða kynhneigðar.

SAMÞYKKT TILSKIPUN ÞESSA:

I. KAFLI

ALMENN ÁKVÆÐI

1. gr.

Viðfangsefni

Í þessari tilskipun er mælt fyrir um:

- a) skilyrði sem gilda um nýtingu borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra á réttinum til frjálsrar farar og dvalar á yfirráðasvæði aðildarríkjanna,
- b) rétt borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra á yfirráðasvæði aðildarríkjanna til ótímabundinnar dvalar,

- c) takmarkanir á réttinum sem nefndur er í a- og b-lið á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu.

2. gr.

Skilgreiningar

Í þessari tilskipun er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. „Borgari Sambandsins“: einstaklingur sem hefur ríkisfang í aðildarríki,
2. „aðstandandi“:
  - a) maki,
  - b) samvistarmaki, sem borgari Sambandsins hefur gengið í staðfesta samvist með á grundvelli laga aðildarríkis, ef litið er svo á í lögum gístiaðildarríkisins að staðfest samvist jafngildi hjónabandi og í samræmi við skilyrðin sem mælt er fyrir um í viðkomandi lögum gístiaðildarríkisins,
  - c) afkomendur viðkomandi, maka hans eða samvistarmaka, eins og hann er skilgreindur í b-lið, í beinan ættlegg sem eru undir 21 árs aldri eða eru á framfæri þeirra,
  - d) ættingjar viðkomandi, maka hans eða samvistarmaka, eins og hann er skilgreindur í b-lið, í beinan legg af eldri kynslóð sem eru á framfæri þeirra,
3. „gístiaðildarríki“: aðildarríki sem borgari Sambandsins flytur til í því skyni að nýta rétt sinn til frjálsrar farar og dvalar.

3. gr.

Rétthafar

1. Þessi tilskipun gildir um alla borgara Sambandsins sem fara til eða dvelja í öðru aðildarríki en ríkinu þar sem þeir eru ríkisborgarar, svo og aðstandendur þeirra, eins og þeir eru skilgreindir í 2. lið 2. gr., sem fylgja þeim eða koma til þeirra.
2. Með fyrirvara um sjálfstæðan rétt viðkomandi einstaklinga til frjálsrar farar og dvalar skal gístiaðildarríkið, í samræmi við landslög, auðvelda eftirtöldum aðilum komu og dvöl:
  - a) öllum öðrum aðstandendum, óháð ríkisfangi, sem falla ekki undir skilgreininguna í 2. lið 2. gr. en sem eru, í landinu þaðan sem þeir koma, á framfæri eða heimilismenn hjá borgara Sambandsins sem hefur frumrétt til dvalar eða þar sem aðstandandinn þarf skilyrðislaust á persónulegri umönnun borgara Sambandsins að halda sakir alvarlegs heilsubrests,
  - b) sambúðarmaka sem borgari Sambandsins á í varanlegu sambandi við sem hefur verið tilhlýðilega staðfest.

Gístiaðildarríkið skal gera viðtæka rannsókn á persónulegum högum þessa fólks og færa rök fyrir því ef því er synjað um komu eða dvöl.

II. KAFLI

RÉTTUR TIL BROTTFARAR OG KOMU

4. gr.

Réttur til brottfarar

1. Með fyrirvara um ákvæði um ferðaskilríki, sem gilda um landamærastjórn í ríkjunum, skulu allir borgarar Sambandsins sem eru handhafar gilds kennivottorðs eða vegabréfs og aðstandendur þeirra, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en eru handhafar gilds vegabréfs, eiga rétt á því að yfirgefa yfirráðasvæði aðildarríkis til að ferðast til annars aðildarríkis.

2. Óheimilt er að krefjast brottfararáritunar eða jafngildra formsatriða af þeim aðilum sem 1. mgr. gildir um.

3. Aðildarríkin skulu, í samræmi við landslög sín, gefa út og endurnýja kennivottorð eða vegabréf til handa ríkisborgurum sínum sem tilgreinir ríkisfang þeirra.

4. Vegabréfið skal gilda a.m.k. í öllum aðildarríkjunum og þeim löndum sem handhafi þess þarf að fara um þegar hann ferðast á milli aðildarríkja. Ef ekki er kveðið á um útgáfu kennivottorða í lögum aðildarríkis skal gildistími vegabréfa, sem eru gefin út eða endurnýjuð, vera a.m.k. fimm ár.

5. gr.

Réttur til komu

1. Með fyrirvara um ákvæði um ferðaskilríki, sem gilda um landamærastjórn í ríkjunum, skulu aðildarríkin veita borgurum Sambandsins, sem eru handhafar gilds kennivottorðs eða vegabréfs, og aðstandendum, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en eru handhafar gilds vegabréfs, leyfi til að koma inn á yfirráðasvæði sitt.

Óheimilt er að krefjast komuáritunar eða jafngildra formsatriða af borgurum Sambandsins.

2. Aðstandendur, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, skulu einungis krafðir um komuáritun í samræmi við reglugerð (EB) nr. 539/2001 eða í samræmi við landslög þar sem við á. Að því er varðar þessa tilskipun skulu þessir aðstandendur vera undanþegnir kvöð um vegabréfsáritun ef þeir eru handhafar gilds dvalarskrteinis sem um getur í 10. gr.

Aðildarríkin skulu greiða fyrir því á allan hátt að slíkir einstaklingar fái nauðsynlegar vegabréfsáritanir. Slíkar áritanir skulu gefnar út án endurgjalds eins fljótt og hægt er og hljóta flýtimeðferð.

3. Gistiaðildarríkið skal ekki setja komu- eða brottfararstimpil í vegabréf aðstandenda, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, ef þeir framvísa dvalarskrteininu sem kveðið er á um í 10. gr.

4. Hafi borgari Sambandsins, eða aðstandandi sem er ekki ríkisborgari aðildarríkis, ekki nauðsynleg ferðaskilríki eða tilskildar vegabréfsáritanir, sé þeirra krafist, skal viðkomandi aðildarríki, áður en slíkum einstaklingum er vísað frá, gefa þeim sanngjart tækifæri til að afla nauðsynlegra skjala eða fá þau send innan sanngjarns tíma eða til að fá framburð sinn staðfestan eða fá viðurkennt á annan hátt að þeir falli undir réttinn til frjálstrar farar og dvalar.

5. Aðildarríkið getur krafist þess að viðkomandi einstaklingur tilkynni um veru sína á yfirráðasvæði þess innan hæfilegs tíma sem ekki felur í sér mismunun. Uppfylli viðkomandi einstaklingur ekki þessa kröfu getur hann þurft að sæta viðurlögum sem eru í réttu hlutfalli við brotið og án mismununar.

III. KAFLI

DVALARRÉTTUR

6. gr.

Réttur til dvalar í allt að þrjá mánuði

1. Borgari Sambandsins skal eiga rétt á því að dvelja á yfirráðasvæði annars aðildarríkis í allt að þrjá mánuði án þess að uppfylla önnur skilyrði eða formsatriði en að hafa gilt kennivottorð eða vegabréf.

2. Ákvæði 1. mgr. skulu einnig gilda um aðstandendur sem eru ekki ríkisborgarar í aðildarríki en fylgja borgara Sambandsins eða koma til hans og hafa gilt vegabréf.

7. gr.

Réttur til dvalar lengur en í þrjá mánuði

1. Sérhver borgari Sambandsins skal eiga rétt á því að dvelja á yfirráðasvæði annars aðildarríkis lengur en í þrjá mánuði ef hann:

- er launþegi eða sjálfstætt starfandi einstaklingur í gistiaðildarríkinu eða
- hefur nægilegt fé fyrir sig og aðstandendur sína til að verða ekki byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gistiaðildarríkinu á dvalartímabilinu og hefur fullnægjandi sjúkratryggingu í gistiaðildarríkinu eða

c) — er innritaður hjá einkastofnun eða opinberri stofnun, sem er viðurkennd eða fjármögnuð af gestaaðildarríkinu á grundvelli laga eða stjórnsýsluvenju í því ríki, í því skyni fyrst og fremst að stunda nám, þ.m.t. starfsnám, og

— hefur fullnægjandi sjúkratryggingu sem gildir í gistaðildarríkinu auk þess að veita viðkomandi innlendu yfirvaldi vissu fyrir því, með yfirlýsingu eða jafngildum aðferðum sem hann kýs, að hann hafi nægilegt fé fyrir sig og aðstandendur sína til að verða ekki byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gistaðildarríkinu á dvalartímabilinu

eða

d) er aðstandandi sem fylgir borgara Sambandsins eða kemur til hans og uppfyllir skilyrðin sem um getur í a-, b-, eða c-lið.

2. Dvalarrétturinn, sem kveðið er á um í 1. mgr., skal ná til aðstandenda sem eru ekki ríkisborgarar í aðildarríki en fylgja borgara Sambandsins eða koma til hans í gistaðildarríkinu, að því tilskildu að sá uppfylli skilyrðin sem um getur í a-, b- eða c-lið 1. mgr.

3. Að því er varðar a-lið 1. mgr. skal borgari Sambandsins, sem er ekki lengur launþegi eða sjálfstætt starfandi einstaklingur, halda stöðu sinni sem launþegi eða sjálfstætt starfandi einstaklingur við eftirfarandi aðstæður:

a) á meðan hann er tímabundið óvinnufær vegna veikinda eða slyss,

b) á meðan hann er skráður atvinnulaus með réttum hætti og um er að ræða þvingað atvinnuleysi eftir að hafa verið í vinnu í meira en ár og hefur skráð sig í atvinnuleit hjá viðkomandi vinnumiðlun,

c) á meðan hann er skráður atvinnulaus með réttum hætti, og um er að ræða þvingað atvinnuleysi, eftir að hafa lokið tímabundnum ráðningarsamningi sem stóð í innan við ár eða eftir að hafa orðið atvinnulaus, án eigin tilverknaðar, á fyrstu tólf mánuðunum og hefur skráð sig í atvinnuleit hjá viðkomandi vinnumiðlun. Í því tilviki skal hann halda stöðu sinni sem launþegi í a.m.k. sex mánuði,

d) hefji hann starfsnám. Sé ekki um að ræða þvingað atvinnuleysi skal hann einungis halda stöðu sinni sem launþegi ef starfsnámið tengist fyrra starfi hans.

4. Þrátt fyrir d-lið 1. mgr. og 2. mgr. hér að framan skulu aðeins maki, samvistarmaki, sem kveðið er á um í b-lið 2. mgr.

2. gr., og börn á framfæri hafa dvalarrétt sem aðstandendur borgara Sambandsins sem uppfyllir skilyrði skv. c-lið 1. mgr. hér að framan. Ákvæði 2. mgr. 3. gr. skulu gilda um ættingja borgarans í beinan legg af eldri kynslóð, sem eru á framfæri hans, svo og slíka ættingja maka eða samvistarmaka.

8. gr.

Formsatriði á sviði stjórnsýslu varðandi borgara Sambandsins

1. Gistaðildarríki getur krafist þess að borgarar Sambandsins skrái sig hjá viðeigandi yfirvöldum vegna dvalartímabíla sem eru lengri en þrjú mánuðir, sbr. þó 5. mgr. 5. gr.

2. Frestur til skráningar má ekki vera skemmri en þrjú mánuðir frá komudegi. Skráningartvottorð (e. registration certificate) skal gefið út þegar í stað þar sem fram kemur nafn og heimilisfang einstaklingsins sem skráir sig, svo og skráningardagur. Uppfylli viðkomandi einstaklingur ekki kröfuna um skráningu getur hann þurft að sæta viðurlögum sem eru í réttu hlutfalli við brotið og án mismununar.

3. Vegna útgáfu skráningartvottorðs geta aðildarríkin einungis krafist þess

— að borgarar Sambandsins, sem a-liður 1. mgr. 7. gr. gildir um, framvísi gildu kennivottorði eða vegabréfi, staðfestingu á ráðningu frá vinnuveitanda eða starfsvottorði eða sýni fram á að þeir séu sjálfstætt starfandi einstaklingar,

— að borgarar Sambandsins, sem b-liður 1. mgr. 7. gr. gildir um, framvísi gildu kennivottorði eða vegabréfi og sýni fram á að þeir uppfylli skilyrðin sem mælt er fyrir um í þeim lið,

— að borgarar Sambandsins, sem c-liður 1. mgr. 7. gr. gildir um, framvísi gildu kennivottorði eða vegabréfi, sýni fram á að vera innritaðir í viðurkennda stofnun og fram á fullnægjandi sjúkratryggingu og leggi fram yfirlýsinguna eða jafngilda sönnun sem um getur í c-lið 1. mgr. 7. gr. Aðildarríki geta ekki krafist þess að í þessari yfirlýsingu komi fram tiltekin fjárhæð.

4. Aðildarríkjunum er ekki heimilt að mæla fyrir um fasta fjárhæð sem þau telja „nægilegt fé“ heldur verða þau að taka tillit til persónulegra aðstæðna viðkomandi einstaklings. Fjárhæðin skal aldrei vera hærri en þau mörk sem ríkisborgarar gistaðildarríkisins þurfa að vera undir til að eiga rétt á félagslegri aðstoð eða, ef þessi viðmiðun á ekki við, lágmarksbætur almannatrygginga sem gistaðildarríkið greiðir.

5. Aðildarríki geta krafist þess að eftirfarandi skjölum sé framvísað vegna útgáfu skráningarvottorðs fyrir aðstandendur borgara Sambandsins sem eru sjálfir borgarar Sambandsins:

- a) gildu kennivottorði eða vegabréfi,
- b) skjali sem staðfestir fjölskyldubönd eða staðfesta samvist,
- c) ef við á, skráningarvottorð borgara Sambandsins sem þeir fylgja eða koma til,
- d) í tilvikum sem falla undir c- og d-lið 2. mgr. 2. gr., skjalfestri sönnun þess að skilyrðin sem mælt er fyrir um þar séu uppfyllt,
- e) í tilvikum sem falla undir a-lið 2. mgr. 3. gr., skjal sem er gefið út af viðkomandi yfirvaldi í upprunalandinu, eða í landinu þaðan sem þeir koma, sem vottar að þeir séu á framfæri eða heimilismenn borgara Sambandsins eða sönnun þess að um sé að ræða alvarlegan heilsubrest þar sem aðstandandinn þarf skilyrðislaust á persónulegri umönnun borgara Sambandsins að halda,
- f) í tilvikum sem falla undir b-lið 2. mgr. 3. gr., sönnun þess að um sé að ræða varanlegt samband við borgara Sambandsins.

9. gr.

Formsatriði á sviði stjórnsýslu varðandi aðstandendur sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis

1. Aðildarríki skulu gefa út dvalarskráteini til handa aðstandendum borgara Sambandsins, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, ef áætlað dvalartímabil er lengra en þrjú mánuðir.
2. Frestur til að leggja fram umsókn um dvalarskráteini má ekki vera skemmri en þrjú mánuðir frá komudegi.
3. Uppfylli viðkomandi einstaklingur ekki kröfuna um að sækja um dvalarskráteini getur hann þurft að sæta viðurlögum sem eru í réttu hlutfalli við brotið og án mismununar.

10. gr.

Útgáfa dvalarskráteina

1. Dvalarrétt aðstandenda borgara Sambandsins, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, skal votta með því að gefa út skjal sem kallast „dvalarskráteini aðstandanda borgara Sambandsins“ eigi síðar en sex mánuðum eftir að þeir leggja fram umsóknina. Vottorð um að sótt hafi verið um dvalarskráteini skal gefið út þegar í stað.

2. Aðildarríki skulu krefjast þess að eftirfarandi skjölum sé framvísað vegna útgáfu dvalarskráteinis:

- a) gildu vegabréfi,
- b) skjali sem staðfestir fjölskyldubönd eða staðfesta samvist,
- c) skráningarvottorði eða, ef skráningarkerfi er ekki fyrir hendi, hvers konar sönnun annarri fyrir dvöl í gístiaðildarríki borgara Sambandsins sem aðstandendur fylgja eða koma til,
- d) í tilvikum sem falla undir c- og d-lið 2. mgr. 2. gr., skjalfestri sönnun þess að skilyrðin, sem mælt er fyrir um þar, séu uppfyllt,
- e) í tilvikum sem falla undir a-lið 2. mgr. 3. gr., skjali sem er gefið út af viðkomandi yfirvaldi í upprunalandinu, eða í landinu þaðan sem þeir koma, sem vottar að þeir séu á framfæri eða heimilismenn borgara Sambandsins eða sönnun þess að um sé að ræða alvarlegan heilsubrest þar sem aðstandandinn þarf skilyrðislaust á persónulegri umönnun borgara Sambandsins að halda,
- f) í tilvikum sem falla undir b-lið 2. mgr. 3. gr., sönnun þess að um sé að ræða varanlegt samband við borgara Sambandsins.

11. gr.

Gildistími dvalarskráteinis

1. Dvalarskráteinið sem kveðið er á um í 1. mgr. 10. gr. skal gilda í fimm ár frá útgáfudegi eða meðan fyrirhugað dvalartímabil borgara Sambandsins varir, ef sá tími er skemmri en fimm ár.
2. Tímabundin fjarvera, í eitt skipti eða fleiri, sem stundur ekki lengur en sex mánuði á ári, skal ekki hafa áhrif á gildistíma dvalarskráteinisins, og ekki heldur lengri fjarvera, í eitt skipti eða fleiri, í skyldubundinni herþjónustu eða ein fjarvera sem er að hámarki 12 mánuðir samfleytt af áriðandi ástæðum svo sem vegna þungunar og barneigna, alvarlegra veikinda, náms eða starfsnáms eða starfa, sem viðkomandi er sendur til, í öðru aðildarríki eða þriðja landi.

12. gr.

Áframhaldandi dvalarréttur aðstandenda við andlát eða brottför borgara Sambandsins

1. Með fyrirvara um aðra undirgrein skal andlát borgara Sambandsins eða brottför frá gístiaðildarríkinu ekki hafa áhrif á dvalarrétt þeirra aðstandenda hans sem eru ríkisborgarar aðildarríkis.

Til að öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar verður viðkomandi einstaklingur að uppfylla skilyrðin sem mælt er fyrir um í a-, b-, c-, eða d-lið 1. mgr. 7. gr.

2. Með fyrirvara um aðra undirgrein skal andlát borgara Sambandsins ekki leiða til þess að aðstandendur hans, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en hafa dvalist í gístaðildarríkinu sem aðstandendur í a.m.k. eitt ár fyrir andlát borgara Sambandsins, missi rétt sinn.

Áður en einstaklingar öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar skal dvalarréttur þeirra vera háður því að þeir geti sýnt fram á að vera launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingur eða að þeir hafi nægilegt fé fyrir sig og aðstandendur sína til að verða ekki byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístaðildarríkinu á dvalartímabilinu og að þeir hafi fullnægjandi sjúkratryggingu í gístaðildarríkinu, eða að þeir séu aðstandendur einstaklings, sem þegar hefur stofnað fjölskyldu í gístaðildarríkinu og sem uppfyllir þessar kröfur. „Nægilegt fé“ skal vera eins og skilgreint er í 4. mgr. 8. gr. Slíkir aðstandendur skulu halda dvalarrétti sínum á persónubundnum grundvelli eingöngu.

3. Brottför borgara Sambandsins frá gístaðildarríkinu eða andlát hans skal ekki hafa í för með sér að börn hans eða það foreldri, sem hefur í reynd forræði barnanna, óháð ríkisfangi, missi dvalarrétt sinn, ef börnin búa í gístaðildarríkinu og eru innrituð hjá menntastofnun í þeim tilgangi að stunda þar nám, fyrr en þau hafa lokið námi.

13. gr.

Áframhaldandi dvalarréttur aðstandenda við skilnað, ógilding hjónabands eða slit staðfestrar samvistar

1. Með fyrirvara um aðra undirgrein skal skilnaður, ógilding hjónabands borgara Sambandsins eða slit staðfestrar samvistar, sem um getur í b-lið 2. mgr. 2. gr., ekki hafa áhrif á dvalarrétt aðstandenda hans sem eru ríkisborgarar aðildarríkis.

Til að öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar verður viðkomandi einstaklingur að uppfylla skilyrðin sem mælt er fyrir um í a-, b-, c-, eða d-lið 1. mgr. 7. gr.

2. Með fyrirvara um aðra undirgrein skal skilnaður, ógilding hjónabands eða slit staðfestrar samvistar, sem um getur í b-lið

2. mgr. 2. gr., ekki leiða til þess að aðstandendur borgara Sambandsins, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, missi dvalarrétt sinn ef:

- a) hjónabandið eða staðfesta samvistin, sem um getur í b-lið 2. mgr. 2. gr., hefur staðið í a.m.k. þrjú ár, þar af eitt ár í gístaðildarríkinu, þegar skilnaður eða ógilding á sér stað eða staðfestri samvist er slitið eða
- b) maki eða samvistarmaki, sem er ekki ríkisborgari aðildarríkis, fer með forræði barna borgara Sambandsins samkvæmt samkomulagi við maka eða samvistarmaka sem um getur í b-lið 2. mgr. 2. gr. eða samkvæmt dómsúrskurði eða
- c) slíkt orsakast af sérstaklega erfiðum aðstæðum, t.d. því að hafa orðið fyrir ofbeldi á heimilinu meðan á hjónabandi eða staðfestri samvist stóð, eða
- d) makinn eða samvistarmakinn, sem er ekki ríkisborgari aðildarríkis, hefur umgengnisrétt við ólögráða barn samkvæmt samkomulagi við maka eða samvistarmaka, sem um getur í b-lið 2. mgr. 2. gr., eða samkvæmt dómsúrskurði, að því tilskildu að dómstóllinn hafi úrskurðað að slík umgengni verði að eiga sér stað í gístaðildarríkinu, og eins lengi og krafist er.

Áður en einstaklingar öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar skal dvalarréttur þeirra vera háður því að þeir geti sýnt fram á að vera launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingur eða að þeir hafi nægilegt fé fyrir sig og aðstandendur sína til að verða ekki byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístaðildarríkinu á búsetutímabilinu og að þeir hafi fullnægjandi sjúkratryggingu í gístaðildarríkinu, eða að þeir séu aðstandendur einstaklings, sem þegar hefur stofnað fjölskyldu í gístaðildarríkinu og sem uppfyllir þessar kröfur. „Nægilegt fé“ skal vera eins og skilgreint er í 4. mgr. 8. gr.

Slíkir aðstandendur skulu halda dvalarrétti sínum á persónubundnum grundvelli eingöngu.

14. gr.

Áframhaldandi dvalarréttur

1. Borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra skulu hafa þann dvalarrétt sem kveðið er á um í 6. gr. svo lengi sem þeir verða ekki ósanngjörn byrði á kerfi félagslegrar aðstoðar í gístaðildarríkinu.

2. Borgarar Sambandsins og aðstandendur þeirra skulu hafa þann dvalarrétt sem kveðið er á um í 7., 12. og 13. gr. svo lengi sem þeir uppfylla skilyrðin sem sett eru þar.

Í sérstökum tilvikum þar sem rökstudd ástæða er til að draga í efa að borgari Sambandsins eða aðstandendur hans uppfylli skilyrði 7., 12. og 13. gr. geta aðildarríkin sannprófað hvort þessum skilyrðum sé fullnægt. Þessi sannprófun skal ekki gerð kerfisbundið.

3. Brottvísunarráðstöfun skal ekki sjálfkrafa vera afleiðing þess að borgari Sambandsins eða aðstandendur hans leiti til kerfis félagslegrar aðstoðar í gístiaðildarríkinu.

4. Þrátt fyrir 1. og 2. mgr. og með fyrirvara um ákvæði VI. kafla má undir engum kringumstæðum grípa til brottvísunarráðstöfunar gagnvart borgurum Sambandsins eða aðstandendum þeirra ef:

- a) viðkomandi borgarar Sambandsins eru launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar eða
- b) viðkomandi borgarar Sambandsins komu inn á yfirráðasvæði gístiaðildarríkisins í atvinnuleit. Í því tilviki má ekki vísa borgurum Sambandsins og aðstandendum þeirra brott svo lengi sem borgarar Sambandsins geta lagt fram sönnun þess að þeir séu enn í atvinnuleit og að þeir hafi raunverulega möguleika á því að fá atvinnu.

15. gr.

Réttarfarsreglur

1. Málsmeðferðin, sem mælt er fyrir um í 30. og 31. gr., skal gilda á hliðstæðan hátt um allar ákvarðanir sem takmarka frjálsa för borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra á grundvelli annars en allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu.

2. Þótt kennivottorð eða vegabréf, sem hlutaðeigandi einstaklingur framvísaði við komu til gístiaðildarríkis og lá til grundvallar útgáfu skráningarvottorðs eða dvalarskírteinis, renni út skal það ekki teljast ástæða til brottvísunar frá gístiaðildarríkinu.

3. Gístiaðildarríki getur ekki sett komubann í tengslum við ákvörðun um brottvísun sem 1. mgr. gildir um.

IV. KAFLI

RÉTTUR TIL ÓTÍMABUNDINNAR DVALAR

Bálfur I

Þeir sem geta nýtt sér réttinn

16. gr.

Almenn regla fyrir borgara Sambandsins og aðstandendur þeirra

1. Borgarar Sambandsins sem hafa dvalið á löglegan hátt í fimm ár samfleytt í gístiaðildarríki skulu öðlast rétt til

ótímabundinnar dvalar þar. Þessi réttur skal ekki vera háður skilyrðunum sem kveðið er á um í III. kafla.

2. Ákvæði 1. mgr. gilda einnig um aðstandendur sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en hafa dvalið á löglegan hátt í gístiaðildarríkinu hjá borgara Sambandsins í fimm ár samfleytt.

3. Tímabundin fjarvera, í eitt skipti eða fleiri, sem stendur ekki lengur en sex mánuði á ári alls, skal ekki hafa áhrif á samfellda dvöl, og ekki heldur lengri fjarvera, í eitt skipti eða fleiri, í skyldubundinni herþjónustu eða ein fjarvera sem er að hámarki 12 mánuðir samfleytt, af áriðandi ástæðum svo sem vegna þungunar og barneignar, alvarlegra veikinda, náms eða starfsnáms eða starfa, sem viðkomandi er sendur til, í öðru aðildarríki eða þriðja landi.

4. Hafi réttur til ótímabundinnar dvalar einu sinni verið veittur getur hlutaðeigandi einstaklingur einungis tapað þeim rétti með því að vera fjarverandi frá gístiríkinu í meira en tvö ár samfleytt.

17. gr.

Undanþágur fyrir einstaklinga sem starfa ekki lengur í gístiaðildarríki og aðstandendur þeirra

1. Þrátt fyrir 16. gr. skulu eftirtaldir einstaklingar öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar í gístiaðildarríkinu þótt þeir hafi dvalið þar skemur en í fimm ár samfleytt:

- a) launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar sem hafa, þegar þeir hætta störfum, náð lögbundnum ellilífeyrisaldri í því aðildarríki eða launþegar sem hætta í launuðu starfi til að fara snemma á eftirlaun, að því tilskildu að þeir hafi unnið í því aðildarríki í a.m.k. næstliðna tólf mánuði og hafi dvalið þar samfleytt í meira en þrjú ár.

Ef ekki er kveðið á um rétt tiltekna hópa sjálfstætt starfandi einstaklinga til ellilífeyris í lögum gístiaðildarríkisins skal aldurskilyrðið teljast uppfyllt þegar viðkomandi einstaklingur hefur náð 60 ára aldri,

- b) launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar sem hafa dvalið samfleytt í gístiaðildarríkinu í meira en tvö ár og hætta störfum þar vegna varanlegrar óvinnufærni.

Ef slík óvinnufærni orsakaðist af vinnuslysi eða atvinnusjúkdómi, sem veitir viðkomandi einstaklingi rétt til bóta er stofnun í gístaðildarríkinu ber að greiða, að fullu eða að hluta til, skal ekki setja nein skilyrði um lengd dvalar,

- c) launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar sem, eftir að hafa starfað og dvalið samfleytt í gístaðildarríkinu í þrjú ár, vinna launavinnu eða sem sjálfstætt starfandi einstaklingar í öðru aðildarríki en halda þó dvalarstað sínum í gístaðildarríkinu og snúa aftur þangað dag hvern, að jafnaði, eða a.m.k. einu sinni í viku.

Varðandi réttinn, sem um getur í a- og b-lið, skal líta á starfstímabil í aðildarríkinu þar sem viðkomandi einstaklingur starfar sem starfstímabil í gístaðildarríkinu.

Tímabil atvinnuleysis þar sem um er að ræða þvingað atvinnuleysi, sem eru rétt skráð hjá viðkomandi vinnumiðlun, tímabil þar sem störf falla niður af ástæðum sem eru ekki af völdum viðkomandi einstaklings og fjarvistir frá vinnu eða þegar viðkomandi hættir störfum vegna veikinda eða slyss, skulu teljast til starfstímabila.

2. Skilyrðin um lengd dvalar og atvinnu, sem mælt er fyrir um í a-lið 1. mgr. og skilyrðið um lengd dvalar, sem mælt er fyrir um í b-lið 1. mgr., eiga ekki við ef maki eða samvistarmaki launþega eða sjálfstætt starfandi einstaklings, eins og um getur í b-lið 2.-liðar 2. gr., er ríkisborgari í gístaðildarríkinu eða hefur misst ríkisborgararétt í því ríki með því að ganga í hjónaband með þessum launþega eða sjálfstætt starfandi einstaklingi.

3. Aðstandendur launþega eða sjálfstætt starfandi einstaklings, sem dvelja hjá honum á yfirráðasvæði gístaðildarríkis, skulu, óháð ríkisfangi, hafa rétt til ótímabundinnar dvalar í því aðildarríki ef launþeginn eða sjálfstætt starfandi einstaklingurinn hefur sjálfur öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar í því aðildarríki á grundvelli 1. mgr.

4. Látist launþegi eða sjálfstætt starfandi einstaklingur á meðan hann stundar enn vinnu en áður en hann öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar í gístaðildarríkinu á grundvelli 1. mgr. skulu aðstandendur hans, sem búa hjá honum í gístaðildarríkinu, samt sem áður öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar þar að því tilskildu:

- a) að launþeginn eða sjálfstætt starfandi einstaklingurinn hafi, þegar hann lést, dvalið samfleytt á yfirráðasvæði þess gístaðildarríkis í tvö ár eða

- b) að hann hafi látist í vinnuslysi eða úr atvinnusjúkdómi eða

- c) að eftirlifandi maki hafi misst ríkisborgararétt í því aðildarríki við það að ganga í hjónaband með launþeganum eða sjálfstætt starfandi einstaklingnum.

18. gr.

Hvernig tilteknir aðstandendur, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, geta öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar

Með fyrirvara um 17. gr. skulu aðstandendur borgara Sambandsins, sem 2. mgr. 12. gr. og 2. mgr. 13. gr. gilda um og sem uppfylla skilyrðin sem mælt er fyrir um þar, öðlast rétt til ótímabundinnar dvalar eftir að hafa dvalið löglega í fimm ár samfleytt í gístaðildarríkinu.

II. hluti

Formsatriði á sviði stjórnsýslu

19. gr.

Skjal sem staðfestir rétt borgara Sambandsins til ótímabundinnar dvalar

1. Aðildarríkin skulu, eftir að hafa gengið úr skugga um dvalartíma, gefa út skjal sem staðfestir rétt til ótímabundinnar dvalar (e. document certifying permanent residence) til handa borgurum Sambandsins sem hafa rétt til ótímabundinnar dvalar, sæki þeir um það.

2. Skjalið, sem staðfestir rétt til ótímabundinnar dvalar, skal gefið út eins fljótt og unnt er.

20. gr.

Skírteini til staðfestingar á rétti aðstandenda, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis, til ótímabundinnar dvalar

1. Aðildarríki skulu, innan sex mánaða frá því að umsókn er lögð fram, gefa út skírteini til staðfestingar á rétti til ótímabundinnar dvalar (e. permanent residence card) fyrir aðstandendur, sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en hafa rétt til ótímabundinnar dvalar. Skírteinið til staðfestingar á rétti til ótímabundinnar dvalar skal endurnýjast sjálfkrafa á 10 ára fresti.

2. Umsókn um skírteini til staðfestingar á rétti til ótímabundinnar dvalar skal leggja fram áður en dvalarskírteini rennur út. Uppfylli viðkomandi einstaklingur ekki kröfuna um að sækja um skírteini til staðfestingar á rétti til ótímabundinnar dvalar getur hann þurft að sæta viðurlögum sem eru í réttu hlutfalli við brotið og án mismununar.

3. Hlé á búsetu, sem er ekki lengra en tvö ár samfleytt, skal ekki hafa áhrif á gildi skírteinis til staðfestingar á rétti til ótímabundinnar dvalar.

21. gr.

Samfelld dvöl

Að því er varðar þessa tilskipun er hægt að færa sönnur á samfellda dvöl með hverjum þeim hætti sem tíðkast í gístaðildarríkinu. Ákvörðun um brottvísun, sem er framfylgt tilhlýðilega gagnvart viðkomandi einstaklingi, rýfur samfellda dvöl.

V. KAFLI

SAMEIGINLEG ÁKVÆÐI UM DVALARRÉTT OG RÉTT TIL ÓTÍMABUNDINNAR DVALAR

22. gr.

Gildissvæði

Dvalarréttur og réttur til ótímabundinnar dvalar skal ná til alls yfirráðasvæðis gístaðildarríkisins. Aðildarríki geta því aðeins takmarkað dvalarrétt og rétt til ótímabundinnar dvalar við tiltekin svæði að sömu takmarkanir gildi um þeirra eigin ríkisborgara.

23. gr.

Tengd réttindi

Aðstandendur borgara Sambandsins, sem hafa dvalarrétt eða rétt til ótímabundinnar dvalar í aðildarríki, skulu, óháð ríkisfangi, eiga rétt á að gerast launþegar eða sjálfstætt starfandi einstaklingar þar.

24. gr.

Jöfn meðferð

1. Með fyrirvara um sérstök ákvæði, sem kveðið er skýrt á um í sáttmálanum og afleiddri löggjöf, skulu allir borgarar Sambandsins, sem dvelja á grundvelli þessarar tilskipunar á yfirráðasvæði gístaðildarríkis, sæta sömu meðferð og ríkisborgarar þess aðildarríkis innan gildissviðs sáttmálans. Þessi réttur skal rýmkaður þannig að hann nái til aðstandenda sem eru ekki ríkisborgarar aðildarríkis en sem hafa dvalarrétt eða rétt til ótímabundinnar dvalar.

2. Þrátt fyrir 1. mgr. ber gístaðildarríkinu ekki skylda til að veita rétt til félagslegrar aðstoðar fyrstu þrjú mánuði dvalar eða, eftir því sem við á, á lengra tímabili sem kveðið er á um í b-lið 4. mgr. 14. gr., og ber ekki heldur skylda til, áður en réttur til ótímabundinnar dvalar er fenginn, að veita framfærsluáðstoð

vegna náms, þ.m.t. starfsnám, í formi námsstyrkja eða námslána til annarra einstaklinga en launþega, sjálfstætt starfandi einstaklinga, einstaklinga sem halda þeirri stöðu og aðstandenda þeirra.

25. gr.

Almenn ákvæði varðandi dvalarskjöl

1. Undir engum kringumstæðum má það vera forsenda fyrir því að einstaklingur geti nýtt rétt sinn eða fyrir því hægt sé að ljúka stjórnáskráningu formsatriðum að viðkomandi sé handhafi skráningarvottorðs, sem um getur í 8. gr., skjals sem staðfestir rétt til ótímabundinnar dvalar, skjals sem vottar að umsókn um dvalarskírteini fyrir aðstandendur hafi verið lögð fram, dvalarskírteinis eða skírteinis sem staðfestir rétt til ótímabundinnar dvalar, þar eð viðkomandi getur fært sönnur á rétt með ýmsum öðrum skjölum.

2. Öll skjöl, sem nefnd eru í 1. mgr., skulu gefin út án endurgjalds eða gegn endurgjaldi sem er ekki hærra en það sem ríkisborgurum er gert að greiða fyrir útgáfu svipaðra skjala.

26. gr.

Eftirlit

Aðildarríkjunum er heimilt að hafa eftirlit með því hvort farið sé að kröfum, sem leiðir af landslögum þeirra, um að einstaklingar sem ekki eru ríkisborgarar beri ætíð skráningarvottorð sín eða dvalarskírteini, að því tilskildu að sömu kröfur gildi um ríkisborgara þeirra að því er varðar kennivottorð. Sé ekki farið að þessum kröfum er aðildarríkjunum heimilt að beita sömu viðurlögum og þau beita eigin ríkisborgara fyrir að bera ekki á sér kennivottorð.

VI. KAFLI

TAKMARKANIR Á RÉTTI TIL KOMU OG DVALAR Á GRUNDEVLLI ALLSHERJARREGLU, ALMANNAÖRYGGIS EÐA LÝÐHEILSU

27. gr.

Almennar meginreglur

1. Með fyrirvara um ákvæði þessa kafla er aðildarríkjunum heimilt að takmarka frjálsa för og dvöl borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra, óháð ríkisfangi, á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu. Ekki má bera þessar aðstæður fyrir sig í efnahagslegum tilgangi.

2. Ráðstafanir, sem gerðar eru með skírskotun til allsherjarreglu eða almannaöryggis, skulu vera í samræmi við meðalhófsregluna og alfarið byggjast á framferði hlutaðeigandi einstaklings. Fyrri refsilagabrot nægja ekki ein og sér til þess að slíkum ráðstöfunum sé beitt.

Framferði hlutaðeigandi einstaklings þarf að teljast raunveruleg, yfirvofandi og nægilega alvarleg ógnun við einhverja af grundvallarhagsmunum samfélagsins. Rök sem varða ekki atriði málsins eða sem byggja á almennum forvarnarforsendum skulu ekki tekin gild.

3. Til að ganga úr skugga um hvort allsherjarreglu eða almannaöryggi stafar hættu af viðkomandi einstaklingi getur gístiaðildarríkið við útgáfu skráningarvottorðs eða, ef skráningarkerfi er ekki fyrir hendi, eigi síðar en þremur mánuðum eftir komudag viðkomandi einstaklings til yferráðasvæðis þess eða eftir að viðkomandi tilkynnir um veru sína á yferráðasvæðinu, eins og kveðið er á um í 5. mgr. 5. gr., eða þegar dvalarskrteini er gefið út, þegar slíkt er talið nauðsynlegt, farið fram á það við upprunaðildarríkið og, ef þörf krefur, önnur aðildarríki að fá upplýsingar um sakavottorð viðkomandi einstaklings. Ekki skal gera slíkar fyrirspurnir að reglu. Aðildarríkin, sem leitað er til, skulu svara innan tveggja mánaða.

4. Aðildarríkið, sem gaf út vegabréfið eða kennivottorðið, skal heimila handhafa skírteinisins, sem hefur verið vísað brott á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu, að koma aftur inn á yferráðasvæði sitt án nokkurra formsatriða, jafnvel þótt skírteinið sé ekki lengur í gildi eða vafi leiki á um ríkisfang handhafa þess.

28. gr.

Vernd gegn brottvísun

1. Áður en tekin er ákvörðun um brottvísun á grundvelli allsherjarreglu eða almannaöryggis skal gístiaðildarríkið taka tillit til atriða eins og þess hve lengi viðkomandi einstaklingur hefur dvalið á yferráðasvæði þess, aldurs, heilsufars, fjölskyldu- og fjárhagsaðstæðna, félagslegrar og menningarlegrar aðlögunar í gístiaðildarríkinu og þess hve mikil tengsl hann hefur við upprunalandið.

2. Gístiaðildarríkinu er ekki heimilt að taka ákvörðun um brottvísun borgara Sambandsins eða aðstandenda þeirra, óháð ríkisfangi, sem hafa rétt til ótímabundinnar dvalar á yferráðasvæði þess, nema alvarlegar ástæður liggja til þess á grundvelli allsherjarreglu eða almannaöryggis.

3. Óheimilt er að taka ákvörðun um brottvísun borgara Sambandsins nema sú ákvörðun sé tekin á grundvelli brýnna ástæðna er varða almannaöryggi, eins og þær eru skilgreindar í aðildarríkjunum, ef þeir:

a) hafa dvalið í gístiaðildarríkinu undanfarin 10 ár eða

b) eru ólöggráða, nema brottvísun sé nauðsynleg til að gæta hagsmuna barnsins eins og kveðið er á um það í samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins frá 20. nóvember 1989.

29. gr.

Lýðheilsa

1. Einu sjúkdómarnir, sem réttlæta ráðstafanir sem takmarka frjálsa för, skulu vera sjúkdómar sem orðið geta að faraldri, eins og skilgreint er í viðeigandi gerningum Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar, og aðrir smitsjúkdómar eða smitnæmir sníkilsjúkdómar falli þeir undir verndarákvæði sem gilda um ríkisborgara gístiaðildarríkisins.

2. Sjúkdómar, sem koma fram eftir að þrjú mánuðir eru liðnir frá komudegi, skulu ekki teljast ástæða fyrir brottvísun frá yferráðasvæðinu.

3. Ef ótvíræðar vísbendingar eru um að slíkt sé nauðsynlegt geta aðildarríki óskað eftir því að einstaklingar, sem hafa dvalarétt, fari í lækni skoðun, endurgjaldslaust, innan þriggja mánaða frá komudegi, til að staðfesta að þeir hafi engan af þeim sjúkdómum sem um getur í 1. mgr. Ekki skal gert að reglu að krefjast slíkra lækni skoðana.

30. gr.

Tilkynning um ákvarðanir

1. Tilkynna skal viðkomandi einstaklingum skriflega um allar ákvarðanir sem eru teknar skv. 1. mgr. 27. gr. með þeim hætti að þeir fái skilið efni þeirra og afleiðingar.

2. Upplýsa skal viðkomandi einstaklinga, nákvæmlega og að fullu, um þær ástæður er varða allsherjarreglu, almannaöryggi eða lýðheilsu, sem ákvörðun, er þá varðar, byggist á, nema slíkt brjóti í bága við öryggishagsmuni ríkisins.

3. Í tilkynningunni skal tilgreina dómstól eða stjórnslu-yfirvald, sem viðkomandi einstaklingur getur skotið máli sínu til, tímamörk málskots og, þar sem við á, sá frestur sem einstaklingnum er gefinn til að fara frá yferráðasvæði aðildarríkisins. Fresturinn til að fara frá yferráðasvæðinu skal ekki vera styttri en einn mánuður frá þeim degi þegar það er tilkynnt, nema í vel rökstuddum neyðartilvikum.

31. gr.

Réttarfarsreglur

1. Viðkomandi einstaklingar skulu eiga kost á að skjóta máli sínu til dómstóla (e. judicial redress procedures) og, þar sem við á, stjórnsýsluyfirvalds (e. administrative redress procedures) í gístiaðildarríkinu til að óska endurskoðunar á hvers konar ákvörðun sem tekin hefur verið í máli þeirra á grundvelli allsherjarreglu, almannaöryggis eða lýðheilsu.

2. Ef beiðni um málsskot til eða endurskoðun dómstóla á ákvörðun um brottvísun fylgir beiðni um að fresta framkvæmd ákvörðunarinnar getur brottvísun frá yfirráðasvæðinu ekki átt sér stað fyrr en ákvörðun hefur verið tekin um frestunarbeiðnina, nema:

— ákvörðunin um brottvísun sé byggð á fyrri dómsniðurstöðu eða

— viðkomandi einstaklingar hafi áður fengið endurskoðun dómstóls eða

— ákvörðunin um brottvísun sé byggð á brýnum ástæðum um almannaöryggi skv. 3. mgr. 28. gr.

3. Málskotsleiðirnar skulu fela í sér rannsókn á lögmæti ákvörðunarinnar og einnig á þeim staðreyndum og aðstæðum sem fyrirhuguð ráðstöfun er byggð á. Með þeim skal gengið úr skugga um að meðalhófs hafi verið gætt við töku ákvörðunarinnar, einkum í ljósi kröfunnar sem mælt er fyrir um í 28. gr.

4. Aðildarríki geta meinað viðkomandi einstaklingi aðgang að yfirráðasvæði sínu meðan á málsmeðferð vegna málskots stendur en þau mega ekki koma í veg fyrir að einstaklingur geti haldið uppi vörnum í eigin persónu nema slíkt geti valdið verulegum erfiðleikum varðandi allsherjarreglu eða almannaöryggi eða í þeim tilvikum þegar málsskotið eða endurskoðun dómstóls varðar bann við því að koma inn á yfirráðasvæðið.

32. gr.

Gildistími endurkomubanns

1. Einstaklingar, sem er meinuð endurkoma á grundvelli allsherjarreglu eða almannaöryggis, geta lagt fram umsókn um að banninu verði aflétt eftir hæfilegan tíma, sem fer eftir aðstæðum, og í öllum tilvikum þegar þrjú ár eru liðin frá endanlegu endurkomubanni sem hefur verið samþykkt á gildan hátt í samræmi við lög Bandalagsins, með rökstuðningi sem

sýnir að orðið hafi verulegar breytingar á þeim aðstæðum sem réttlættu ákvörðun um endurkomubann.

Viðkomandi aðildarríki skulu taka ákvörðun um þessa umsókn innan sex mánaða frá því að hún er lögð fram.

2. Einstaklingarnir, sem um getur í 1. mgr., skulu ekki hafa rétt til að koma inn á yfirráðasvæði viðkomandi aðildarríkis á meðan fjallað er um umsókn þeirra.

33. gr.

Brottvísun í refsingarskyni eða sem lagaleg afleiðing

1. Gístiaðildarríki er óheimilt að taka ákvarðanir um brottvísun í refsingarskyni eða sem lagalega afleiðingu handtöku nema það sé í samræmi við 27., 28. og 29. gr.

2. Ef framfylgja á ákvörðun um brottvísun, eins og mælt er fyrir um í 1. mgr., meira en tveimur árum eftir að hún var tekin skal aðildarríkið kanna hvort viðkomandi einstaklingur sé enn raunveruleg ógnun við allsherjarreglu eða almannaöryggi og meta hvort orðið hafi veruleg breyting á aðstæðum frá því að ákvörðun um brottvísun var tekin.

VII. KAFLI

LOKAÁKVÆÐI

34. gr.

Kynning

Aðildarríkin skulu miðla upplýsingum um réttindi og skyldur borgara Sambandsins og aðstandenda þeirra varðandi málefni sem falla undir þessa tilskipun, einkum með upplýsinga-herferðum í fjölmiðlum á landsvísu og staðbundnum fjölmiðlum og eftir öðrum samskiptaleiðum.

35. gr.

Misnotkun réttar

Aðildarríkjunum er heimilt að samþykkja nauðsynlegar ráðstafanir til að synja um, binda enda á eða afturkalla rétt sem veittur er samkvæmt þessari tilskipun ef um er að ræða misnotkun réttar eða svik, s.s. málamyndahjúskap. Allar slíkar ráðstafanir skulu vera í réttum hlutföllum við brot og í samræmi við réttarfarsreglurnar sem kveðið er á um í 30. og 31. gr.

36. gr.

Viðurlög

Aðildarríkin skulu mæla fyrir um ákvæði um viðurlög við brotum á innlendum reglum sem eru settar til framkvæmdar þessari tilskipun og gera þær ráðstafanir sem krafist er vegna beitingar þeirra. Viðurlögin, sem mælt er fyrir um, skulu vera skilvirk og í réttu hlutfalli við brot. Aðildarríkin skulu tilkynna framkvæmdastjórninni um þessi ákvæði eigi síðar en 30. apríl 2006 og eins fljótt og hægt er um hvers kyns síðari breytingar á þeim.

37. gr.

Hagstæðari ákvæði aðildarríkjanna

Ákvæði þessarar tilskipunar skulu ekki hafa áhrif á lög eða stjórnsýslufyrirmæli sem aðildarríki setja og eru hagstæðari þeim einstaklingum sem þessi tilskipun tekur til.

38. gr.

Niðurfelling

1. Ákvæði 10. og 11. gr. reglugerðar (EBE) nr. 1612/68 eru felld úr gildi frá 30. apríl 2006.
2. Tilskipanir 64/221/EBE, 68/360/EBE, 72/194/EBE, 73/148/EBE, 75/34/EBE, 75/35/EBE, 90/364/EBE, 90/365/EBE og 93/96/EBE eru felldar úr gildi frá 30. apríl 2006.
3. Líta ber á tilvísanir í niðurfelldu ákvæðin og tilskipanirnar sem tilvísanir í þessa tilskipun.

39. gr.

Skýrsla

Framkvæmdastjórnin skal, eigi síðar en 30. apríl 2008, leggja skýrslu fyrir Evrópuþingið og ráðið um beitingu þessarar tilskipunar ásamt nauðsynlegum tillögum, einkum um möguleikann á því að lengja þann tíma sem borgurum Sambandsins og aðstandendum þeirra er heimilt að dvelja á yfirráðasvæði gístaðildarríkis án allra skilyrða. Aðildarríkin

skulu láta framkvæmdastjórninni í té nauðsynlegar upplýsingar til skýrslugerðarinnar.

40. gr.

Lögleiðing

1. Aðildarríkin skulu samþykkja nauðsynleg lög og stjórnsýslufyrirmæli til að fara að tilskipun þessari eigi síðar en 30. apríl 2006.

Þegar aðildarríkin samþykkja þessar ráðstafanir skal vera í þeim tilvísun í þessa tilskipun eða þeim fylgja slík tilvísun þegar þær eru birtar opinberlega. Aðildarríkin skulu setja nánari reglur um slíka tilvísun.

2. Aðildarríkin skulu senda framkvæmdastjórninni ákvæði úr landslögum sem þau samþykkja um málefni sem tilskipun þessi nær til ásamt töflu sem sýnir hvernig ákvæði þessarar tilskipunar samsvara innlendu ákvæðunum.

41. gr.

Gildistaka

Tilskipun þessi öðlast gildi á þeim degi sem hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

42. gr.

Viðtakendur

Tilskipun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 29. apríl 2004.

Fyrir hönd Evrópuþingsins,

P. COX

forseti.

Fyrir hönd ráðsins,

M. McDOWELL

Forseti.